

The reasons of families for being a protecting family (Sample of Sivas)

Ailelerin, koruyucu aile olma nedenleri (Sivas ili örneği)

Veda Bilican Gökkaya¹

Abstract

In this study it is mentioned about family, smallest and most important touchstone of the society and protecting family one of the nursing services emerging as the result of its corrosion/break-up and enabling children to hold on the life again and create healthy personalities.

Family shoulders many functions (love, protection, biological, economical, education etc...) in social life. These functions provide the adaptation of individuals to the social life easier and prepare them to the life. But that the family can not fulfill these functions because of many reasons brings about alternative nursing services. One of these alternative nursing services is protecting family.

So, the aim of this study is to put forward reasons why the families in Sivas become a protecting family which is one of the alternative nursing services. The data obtained from the application is presented he sample and evaluated as general findings. According to research results the reasons why families who are in the sample become a protecting family are helping helpless children (% 85.0) , not having a child (%55.0), not having a daughter

Özet

Bu çalışmada, toplumun en küçük ve en önemli mihenk taşlarından biri olan aileye ve onun çeşitli nedenlerle yıpranması/parçalanması sonucu ortaya çıkan, çocukların hayata yeniden tutunabilmesine, sağlıklı kişilikler oluşturabilmesine imkan sağlayan alternatif bakım hizmetlerinden, koruyucu aileye yer verilmektedir.

Aile, toplumsal yaşamda birçok işlevi (sevgi, koruma, biyolojik, ekonomik, eğitim vb. gibi) yüklenmektedir. Bu işlevler, bireylerin, toplumsal yaşama daha kolay adaptasyonunu sağlamak ve onları hayata hazırlamaktadır. Ancak birçok nedenden dolayı ailenin bu işlevleri yerine getirememesi, alternatif bakım hizmetlerini de beraberinde getirmektedir. Bu alternatif bakım hizmetlerinden biri de koruyucu ailedir.

Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, Sivas'ta bulunan ailelerin, alternatif bakım hizmetlerinden biri olan koruyucu aile olma nedenlerini ortaya koymaktır. Uygulamadan elde edilen veriler, genel bulgular halinde sunulmakta ve değerlendirilmektedir. Yapılan

¹ Yard. Doç. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölüm., Sivas, bilican@cumhuriyet.edu.tr

(%20.0), feeling loneliness (%5.0), and not having a son (%5.0) .

Keywords: Family, Child, Negligence, Abuse, Alternative Nursing Services, Protecting Family.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

araştırma sonucuna göre örnekleme giren ailelerin, koruyucu aile olma nedenleri; yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek (%85.0), çocuklarının olmaması (%55.0), kız çocuklarının olmaması (%20.0), yalnızlık çekmemek (%5.0) ve erkek çocuklarının olmaması (%5.0) dır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Çocuk, İhmal, İstismar, Alternatif Bakım Hizmetleri, Koruyucu Aile

Giriş

“Bir memleketin yükselmesi ev ve aile muhabbetine bağlıdır”.

C. DICKENS

Toplumların en küçük ve en önemli mihenk taşlarından biri olan ve bulunduğu toplumun özelliklerini bünyesinde taşıyan aile, “biyolojik ilişkiler sonucu insan türünün devamını sağlayan, toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin belli kurallara bağlandığı, o güne dek toplumda oluşturulmuş maddi (özdeksel) ve manevi (tinsel) zenginlikleri kuşaktan kuşağa aktaran, biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal ve benzeri yönleri bulunan toplumsal bir kurumdur” (Sayın, 1990:2).

Biçim ve büyüklüğü toplumdan topluma hatta aynı toplumda bile farklılık gösteren aile, özellikle çocukların fiziksel ve ruhsal yönden daha sağlıklı olabilmeleri için elzemdir. Ancak çocuklar, “savaşlar, yoksulluk, aile içi sorunlar, annenin ya da babanın hastalığı, ölümü, çocuğun ihmal ve istismar edilmesi gibi pek çok nedenle ailesiz kalabilmektedirler” (Üstüner ve diğ.,2005:130).

Toplumsal yaşamdaki sosyo-ekonomik yetersizlikler, göçler, çarpık kentleşme, işsizlik vb. birçok neden, aileleri etkilemekte ve ailenin işlevlerini yerine getirmesine engel olmaktadır. Bu yüzden yukarıda sözü edilen nedenlerle zayıflayan ve parçalanmış aile, çocuklarını koruyamamakta, onların ihtiyaçlarına cevap verememekte ve çocukların yoksulluk/yoksunluk riskleriyle karşı karşıya kalmalarına neden olmaktadır. Fraser (2006:54)’ın da belirttiği gibi çocukların iyilik halini tehdit eden en önemli sorun, yoksulluktur. Yoksulluğun, toplumların geleceğiyle ilgili en önemli etkisi, onun çocuklar üzerindeki olumsuz etkileridir. Çocuklar, yoksulluktan direkt olarak, gıda kalitesinde düşme, konut, sağlık-bakım, eğitim, ulaşım olanaklarının eksikliği şeklinde; dolaylı yönden ise olumsuz koşullarla daha fazla baş edecek gücü kalmayarak ekonomik durumları bozulan, düşük ve yetersiz gelirli ebeveynleri vasıtasıyla etkilenmektedirler”.

Ailelerin karşılaşmış olduğu bu kaoslara, çocukların ihmal ve istismarına sebebiyet vermekte ve onların sağlıklı kişilikler geliştirmesine engel olmaktadır. Çünkü “çocuk sağlığı, fiziksel, sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel faktörlerden etkilenen bir olgudur” (Cross,1998). Dolayısıyla toplumların geleceği olan bu çocukların, yeniden hayata tutunabilmesi, bedensel ve ruhsal anlamda sağlıklı kişilikler inşa edebilmesi için alternatif bakım hizmetlerine ihtiyaç vardır. Bu alternatif bakım hizmetlerinden biri de onlara sıcak ve samimi bir aile ortamı verecek olan, Koruyucu Aile bakım hizmetidir.

Alternatif Bakım Hizmeti: Koruyucu Aile

UNICEF, ülkemizde en çok yoksulluk riski altında olan çocukları şu şekilde sıralamıştır; ailenin geçiminin sadece bir kişi tarafından sağlandığı büyük ailelerde doğan çocuklar, eski tarım tekniklerinin ve büyük pazarlara sınırlı erişimin, ailelerin geçim sağlayabilme olanaklarını tehdit ettiği kurak, dağlık, kırsal alanlarda büyüyen çocuklar, tek ebeveynli ailelerden gelen çocuklar, aileleri yakın zamanda kentsel alanlara göç etmiş olan çocuklar, kayıt dışı ve geçici işlerde çalışan ve bunun sonucunda da düzenli bir gelire sahip olmayan anne-babaların çocukları, örgün eğitim almamış ya da çok az eğitim almış, çoğu zaman vasıfsız olan ve ortalamanın altında para kazanan anne-babaların çocukları, anne-babaları yetersiz istihdam edilen ve yeterli para kazanamayan çocuklar, anne-babaları uzun süredir işsiz olan, engelli olan ya da engelli birine bakan çocuklar (UNICEF’ten aktaran Özkan ve Purutçuoğlu,2011:221)dir.

Yoksulluk riskleriyle yüz yüze olan çocuklar, korunmaya muhtaç olan çocuk olgusunu da su yüzüne çıkarmaktadır. Korunmaya muhtaç olan çocuklar dendiğinde, “2828 sayılı Çocuk Koruma Kanunu’nun 3. Maddesine göre beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup; ana veya babasız, ana ve babasız, ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan, ana ve babası veya her ikisi tarafından terk edilen, ana ve babası tarafından ihmal edilip; fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen çocuk” (Kesen ve diğ., 2012:122) akla gelmektedir. Diğer bir deyişle “temel bakımı, yetiştirilmesi, esirgenmesi ve gözetilmesindeki yetersizlik ve aksama nedeniyle sosyal, fiziksel, ruhsal ve ahlaki yönden sağlıklı bir yetişkin olmasının önünde çeşitli engeller bulunan çocuktur” (Koşar’dan aktaran Yolcuoğlu,2009:89).

Çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayamayan aileler, kendisinin yetersiz kaldığı durumlarda ise devlete bağlı ilgili kurumlarından yardım talep etmektedirler. İlgili kurumlar ise yasaların öngördüğü biçimiyle olaya müdahale ederek, aileleri desteklemektedirler. Ülkemiz Anayasasının 61. Maddesi bunu gayet açık bir biçimde ifade etmektedir; “Devlet, korunmaya muhtaç çocukların

topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır. Bu amaçla, gerekli teşkilat ve tesisleri kurar veya kurdurtur”. Çocuğun, ailesi yanında korunup, bakımı sağlanmadığında aileye seçenek olabilecek bakım türlerinin devreye sokulması gerekmektedir. “Birkaç alternatif bakım kapsamında; akraba, tanıdık veya komşu herhangi bir ailenin resmi olmayan bakıcılığı, profesyonel koruyucu aile bakımı, evlat edinme işleminden önce evlat edinecek aile yanına geçici yerleştirme, evlat edinme, olağanüstü durumlarda (deprem, savaş vb.) güvenli yerlere yerleştirme, mülteci kamplarında bakım, hastanelerde uzun süreli kalışlar, yatılı okullar, yatılı kalınan işyerlerinde bakım, kollukta kısa süreli tutulmalar, tutuklu ve hükümlü çocukların kaldıkları ceza ve tutukevleri ile eğitim evlerinde bakım, kısa ve uzun erimli kuruluş (çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları) bakımı, çocuklar için geliştirilmiş denetimli bağımsız yaşam düzenlemeleri yer almaktadır” (Karataş,2007:8-9).

Tüm dünyada ve ülkemizde korunmaya muhtaç olan çocukların, sağlıklı bedensel ve ruhsal gelişimlerini koruyacak, onları psikolojik, ekonomik vb. konularda destekleyecek, sıcak bir aile ortamını sağlayacak ve çocuğun, öz ailesine destek olacak bakım hizmetlerinden biri olan koruyucu aile, “çeşitli nedenlerle öz ailesi yanında bakımları bir süre için sağlanamayan çocuklarımızın, kendi aile ortamlarında eğitim, bakım ve yetiştirilme sorumluluğunu kısa ve uzun süreli olarak, ücretli veya gönüllü statüde devlet denetiminde paylaşan, hissettikleri toplumsal sorumluluğu gösterebilen uygun aile ya da kişilerdir” (www.cocukhizmetleri.gov.tr).

Çocuk Hakları Sözleşmesi ile vurgulanan Koruyucu Aile Hizmeti'nin dayanağı, Türk Medeni Kanunu'nun 347. Maddesi ile 24.05.1983 tarih ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun 23. Maddesidir ve Koruyucu Aile Hizmeti bu maddeleri temel alarak hazırlanan 14.12.2012 tarih ve 28497 sayılı Koruyucu Aile Yönetmeliği'ne uygun olarak yürütülmektedir.

14 Aralık 2012'e kadar sadece süreli koruyucu aile modeli olarak uygulanan koruyucu aile hizmeti, bu tarihten itibaren; süreli koruyucu aile modelinin yanında akraba veya yakın çevre koruyucu aile modeli, geçici koruyucu aile modeli ve uzmanlaşmış koruyucu aile modeli olarak dört biçimde uygulanmaya, yürütülmeye başlanmıştır.

Ülkemizde yürütülmeye çalışılan bu modellerden “...**Süreli Koruyucu Aile Modeli**; öz ailesi yanına kısa sürede döndürülme imkanı bulunmayan ya da kalıcı olarak aile yanına yerleştirilemeyen çocuklara, tercihen temel ana-baba eğitimleri ve koruyucu aile birinci kademe eğitimini almış kişi ve ailelerin sağladığı bakımdır.

Uzmanlaşmış Koruyucu Aile Modeli; özel zorlukları ve ihtiyaçları olan çocuklara yardımcı olabilecek lisans eğitimine sahip olan veya eşlerden biri en az ilköğretim düzeyinde olmak

üzere temel ana, baba eğitimleri, koruyucu aile birinci ve ikinci kademe eğitimlerini almış kişi ve ailelerin sağladığı bakımdır.

Geçici Koruyucu Aile Modeli; acil koruma gereken ya da hakkında hizmet planı oluşturulmamış ve kuruluş bakımına yerleştirilmemiş ya da kendisi için planlanan hizmet modelinden çeşitli nedenlerle henüz yararlandırılmamış çocuklar için temel ana, baba eğitimleri ve koruyucu aile birinci ve ikinci kademe eğitimini almış profesyonel kişi ve ailelerin sağladığı birkaç gün ile en fazla bir ay arasında değişen bakımdır.

Akraba veya Yakın Çevre Koruyucu Aile Modeli ise, veli ya da vasi dışında kalan kan bağı bulunan akrabalar ya da çocuğun iletişim içinde olduğu ve tanıdığı bakıcı, komşu gibi yakın çevresinde olan, tercih etmeleri halinde en az temel ana, baba eğitimleri kapsamında eğitim almış kişi ve ailelerin sağladığı bakımdır” (www.resmigazete.gov.tr).

Koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılan çocukların özelliklerine bakıldığında ise,

1. Öz ailesi bulunan ancak ailesinin ekonomik yoksunluğu nedeniyle aynı nakdi yardım verilmesine rağmen birlikte sağlıklı bir şekilde yaşamın gerçekleştirilemediği gruptaki çocuklar. Örneğin; ebeveynin iş kaybı, iş arama sürecinde olması gibi.

2. Sosyal yetersizliği nedeniyle öz aileleriyle birlikte yaşama şansı bulunmayan çocuklar. Eşlerden birinin ölümü ya da boşanma sonucunda tek ebeveyn kalma. Örneğin; akraba destek sisteminin yeterince güçlü olmaması, hükümlülük durumu, öz ailenin uzun süreli tedavi gerektiren sağlık sorunları nedeniyle çocuğun bakımını üstlenmede yetersiz kalması gibi.

3. Psikolojik sorunlar nedeniyle öz ailesinin yanında kalması uygun bulunmayan çocuklar. Örneğin; ebeveynlerin kısa ya da uzun süreli psikiyatrik tedavi sürecine ihtiyaç duyması, ebeveynlerin bu sorunları nedeniyle çocuğuna kötü muamelede bulunması, ihmal ya da istismarına neden olması gibi.

4. Yukarıda sayılan nedenlerle öz ailesi yanında bir süre için bakılamayan ve çeşitli nedenlerle evlat edindirilme şansını tümüyle yitirmiş olan; sağlık sorunlu, engelli, ikiden fazla kardeşe sahip olan, yaşı büyük olan, durumunun koruyucu aile yanına yerleştirilmeye uygun olduğu sosyal çalışmacı tarafından belirlenmiş çocuklardır” (Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü:26,www.cocukhizmetleri.gov.tr).

Koruyucu ailenin tüm ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de özellikle son dönemlerde ön plana çıkarıldığını hatta çocuklara bir aile ortamı sağlandığı için desteklendiğini, teşvik edildiğini görmekteyiz. Bu durumu, koruyucu ailenin, bakım hizmetlerinden biri olan kurum bakımıyla

karşılaştırıldığında daha iyi gözlemlemekteyiz. “...Kurum bakımının çocuk üzerindeki etkilerine yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde de bu bakım türünün sadece pahalı olmadığı, çocuğun gelişimini bazı yönlerden eksik tamamlanmasına da yol açtığı ortaya çıkmıştır. Şöyle ki, kurum bakımı ile koruyucu aile bakımı hizmeti arasında oldukça fazla farklılıklar söz konusudur. Koruyucu aile sisteminde bakım veren kişi, genelde değişmez ve uzun süreli olur. Bu durum, çocuk ile bakım veren arasında sağlıklı ve güvene dayalı bir ilişki oluşmasını sağlamakta ve çocuğun ruh sağlığını olumlu yönde etkilemektedir. Bu nedenle korumaya muhtaç çocuklara yönelik kurum bakımı uygulamasını sürdürmek, çocuğun iyilik halini sağlamaya yönelik bir müdahale değildir. Çocukların hiçbir şekilde kurum bakımına alınmadan toplum-temelli uygulamalarla koruyucu ailelerin yanına, ev ortamına yerleştirilmelidir” (Üstüner ve diğ.,2005:130, Yörükoğlu ve diğ., 1968).

Günümüzün ekonomik ve toplumsal koşullarında aile içinde yetişme olanağını kaybeden gençlerin, toplumsal hizmet örgütlerinde yetiştirilmesi olgusu; ailenin yerini dolduramamaktadır. Aileden ayrılıp, toplum içinde olduğu gibi bakım kurumlarında bile yetişmek, çocuklar ve gençler açısından bir ‘risk ortamı’ olarak ortaya çıkmaktadır. Bütünüyle aileden yoksun olmak, toplum içinde ailenin gözetim, destek, denetim ve yönlendirme olanaklarından yoksun kalmak, tüm çocuklar ve gençler için temel bir risktir (Cılga,1994:357-360). Dolayısıyla çocukların karşılaşmış olduğu bütün bu olumsuzlukları olabildiğince ortadan kaldırmak için koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılmaları sağlanmaktadır. Çünkü “koruyucu evler, çocuğa bir ‘aile’ ortamında yaşama fırsatı sunmakla koruyucu bakımı diğer biçimlerinden ayırır. Koruyucu evde çocuk, geçici anne-babalar, ailenin diğer üyeleri ve hatta arkadaşlarıyla duygusal bağ kurma, davranış şekillerini, aile rol ve sorumluluklarını öğrenme şansına sahiptir”(Brieland, Costin ve Athertan,1975:288).

Sözün kısası, Türkiye’de yaşayan, en az ilkokul düzeyinde eğitim almış, 25-65 (14.12.2012 deki değişiklikle yaş 50’den 65’e çıkarılmıştır) yaş aralığında düzenli bir gelire sahip, evli ya da bekar olan, ister çocuklu ister çocuksuz her Türk vatandaşının başvurabileceği koruyucu aile hizmetinin amacı, çocukların sağlıklı kişilikler geliştirmesine yardımcı olmak, onları her türlü zarardan korumak ve hayatlarına kaldıkları yerden sağlıklı bir şekilde devam etmelerini sağlamaktır.

Araştırmanın Metodolojisi

Bu çalışmanın amacı, ailelerin, koruyucu aile olma nedenlerini, sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri ile ilişkilendirerek incelemektir.

Araştırmanın evrenini, Sivas’ta ikamet eden 20 Koruyucu Aile (koruyucu ailelerin 18’i Sivas merkezde, 2’si ise Sivas’ın Gemerek ve Gürün İlçelerinde ikamet etmektedir) oluşturmaktadır.

Araştırmamızın yapıldığı dönemde (2012) Sivas'ta koruyucu aile sayısı:20, koruyucu aile yanına yerleştirilen çocuk sayısı:26 (9 erkek, 17 kız), koruyucu aile için müracaat işlemi devam eden aile sayısı ise 5'tir.

Araştırmada evrendeki her aileye ulaşılmaya çalışılmış, aile içinde sosyo-ekonomik ve kültürel yapıya ilişkin değişkenler incelenmiştir. Anketler, tarafımdan hazırlanarak Sivas Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'nde görev yapan sosyal hizmet uzmanı Didem D. Sevinç'e teslim edilmiş, daha sonra kendisinden teslim alınmıştır.

Araştırmanın saha çalışması Mayıs-Temmuz 2012 döneminde yapılmış, ankete katılan ailelere, sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri ile ilgili açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşan toplam 34 soru sorulmuş, elde edilen verilere tanımlayıcı istatistiklerden olan çapraz tablo analizi uygulanmıştır. Analizler için SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır.

Bulgular

Ankete katılan koruyucu ailelere ait genel bulgulara bakacak olursak, koruyucu ailedeki kadınların %5.0'ı 25-30 yaş aralığında, %55.0'ı 31-40 yaş aralığında, %40.0'ı ise 41-50 yaş aralığındadır. Eşlerinin yaş aralığına bakıldığında %20.0'ı 31-40 yaş aralığında, %80.0'ı ise 41-50 yaş aralığındadır.

Koruyucu aile olmak isteyen bireylerin evli olması şartı olmamasına rağmen araştırmaya katılan bireylerin medeni durumu (%100) evlidir.

Araştırmaya katılanlar, nerelisiniz sorusuna %85.0' kentli, %15.0'ı ise kır kökenli olduklarını söylemiştir. Kırdan gelen ailelere, kaç yıldır kentte yaşıyorsunuz? sorusu sorulduğunda %5.0'ı 11-20 yıldır, %5.0'ı 21-30 yıldır, %10.0'ı ise 30 yıl ve daha yukarıdır diye yanıtlamışlardır.

Anketi cevaplayan kadınların eğitim durumları; %10.0'ı okur-yazar, %40.0'ı ilkokul mezunu, %20.0'ı ortaokul mezunu, %25.0'ı lise mezunu, %5.0'ı üniversite mezunudur. Eşlerinin eğitim durumları ise %20.0'ı ilkokul mezunu, %25.0'ı ortaokul mezunu, %30.0'ı lise mezunu, %25.0'ı üniversite mezunudur.

Araştırmaya katılan kadınların %10.0'ı memur, %10'ı serbest meslek, %5.0'ı emekli, %75.0 ise ev hanımıdır. Eşlerin %35.0'ı işçi, %10.0'ı memur, %20.0'ı serbest meslek, %30.0'ı emekli, %5.0'ı ise diğer meslekler (belirtilmemiştir) dir.

Ailelere, ailenizin aylık toplam geliri nedir? diye sorulduğunda %25.0'ı 701-1000 TL, %75.0'ı ise 1001TL ve üstü olduğunu belirtmişlerdir.

Ailenizde sizden başka kimler var? sorusuna verilen yanıtlardan yola çıkarak ailelerin %95.0'ı çekirdek aile (eşi, çocuğu ya da eşinin çocukları) %5.0'ı ise geçici geniş (eşi, çocuğu ve eşinin annesi) ailedir.

Koruyucu aile olmaya karar verirken, koruyucu aile hakkında bilginiz var mıydı? sorusuna ailelerin %70'i evet cevabını verirken, %25'i hayır cevabını vermiştir. %5.0'ı ise soruyu cevaplamamıştır.

Ailelere, koruyucu aile olmanızdaki nedeniniz nedir? Sorulduğunda, ailelerin %85.0'ı yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek için, %55.0'ı çocuğumuz olmadığı için, %5.0'ı yalnızlık çekmemek için, %20.0'ı kızımız olmadığı için, %5.0'ı oğlumuz olmadığı için %10.0'ı ise diğer seçenek (çocukların aile ortamında yaşamalarını sağlamak için, yoksul çocuklara yardım etmek için, çocukları çok sevdiğim için) cevabını vermişlerdir.

Koruyucu aile olmadan önce yanınıza yerleştirilecek olan çocuk ya da çocuklarla bir araya geldiniz mi? sorusuna aileler %85.0 evet, %15.0 hayır diye yanıtlamışlardır.

Ailelere, yanlarına yerleştirilecek çocuk ya da çocuklarla ilk karşılaştıklarında neler hissettikleri sorulduğunda, ailelerin %90.0'ı sevinç ve mutluluk, %15.0'ı kaygı ve tereddüt, %10.0'ı iletişim kuramayacağım endişesi, %40.0'ı kolayca iletişim kuracağımı hissettim, %5.0'ı ise diğer seçenek (bizi sevip sevmeyeceğinden emin olamadık, öz annesinden kaygı duymuştuk) cevaplarını vermişlerdir.

Koruyucu aile olmak istediklerinde yaş ve cinsiyet tercihiniz oldu mu? sorusuna aileler, %5.0 evet yaş tercihim oldu, %20.0 evet cinsiyet tercihim oldu, %70.0'ı evet her ikisi de tercihim oldu, %5.0'ı ise hiçbir tercihim olmadı diye belirtmişlerdir.

Koruyucu aile olduğunuzu çevreniz biliyor mu? sorusuna aileler, %95.0 evet biliyorlar, %5.0 ise hayır bilmiyorlar diye yanıtlamışlardır.

Ankete katılan ailelere, yanınıza yerleştirilen çocuk ya da çocuklarla kolay iletişim kurabiliyor musunuz? sorusu yöneltildiğinde aileler, %90.0 evet kurabiliyoruz, %10.0 hayır kuramıyoruz diye cevaplandırmışlardır. Hayır cevabını veren ailelere bunun nedeni ya da nedenleri nelerdir? sorusu sorulduğunda ise aileler, konuşmayı sevmiyor (%5.0), gerçeklerle yüz yüze gelmek istemiyor (%5.0) diye belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan ailelere, yanınıza yerleştirilen çocuk ya da çocuklarla aile içerisinde sorun yaşıyor musunuz? sorusu yöneltildiğinde aileler, % 70.0 hayır cevabını verirken, %30.0 evet cevabını vermiştir. Evet cevabını veren ailelere, bu sorunların neler olduğu sorulduğunda aileler,

%25.0 evdeki kurallara uymama, %5.0 evdeki diğer çocuk ya da çocuklarla iyi geçinememe-onlarla yarış içinde olma, %15.0 gamsız davranma, her şeye boş verme, %10.0 ise diğer seçenek olan çocuğun engelli olması, ders çalışmaması ve akrabaların çocuklarıyla geçinememesi gibi cevaplar vermişlerdir.

Aile içinde yaşanan bu sorunları çözmeye çalışırken nasıl bir yol izliyorsunuz? sorusuna ailelerin %85.0'ı oturup konuşuyoruz, %15.0'ı ise sorun yok yanıtını vermişlerdir.

Yanınıza yerleştirilen çocuk ya da çocuklar, kendi sorunlarını çözmeye çalışırken nasıl bir tavır sergiler? sorusuna ailelerin %90.0'ı bizlerle paylaşır ya da evde kendine en yakın hissettiği birine yaklaşır, %5.0'ı içine kapanır, kendi çözmeye çalışır, %5.0'ı ise dışarıdaki arkadaşıyla paylaşır cevaplarını vermişlerdir.

Yanınıza yerleştirilen çocuk ya da çocuklarla iletişim kuramadığınızda ya da sorunlar yaşadığınızda onu kuruma geri vermeyi düşündünüz mü ya da düşünür müsünüz? Sorusunu yönelttiğimizde aileler, %90.0 hayır, %5.0 ise evet diye belirtmişlerdir.

Ankete katılan ailelere, zamanı geldiğinde ya da kurum tarafından uygun görüldüğünde yanınıza yerleştirilen çocuk ya da çocuklardan ayrılmak sizde ne gibi ruhsal bir durum yaratacağını düşünüyorsunuz? sorusuna ailelerin %20.0'ı bu konuda gelecek korkusu yaşıyoruz, %15.0'ı kendimizi bu duruma alıştırmaya çalışıyoruz, %35.0'ı öz ailesine kavuşacağı için onun adına mutlu oluyoruz, % 70.0'ı çok üzülürüz, %65.0'ı onsuz olmayı düşünemiyoruz, %20.0'ı diğer seçenek (onun adına sevinirim ama ben de ondan ayrılmaktan dolayı üzülürüm, yapmış olduğumuz bu hizmetin bir gün sona ereceğini biliyoruz, bunların farkındayız onun için mutlu olmaları bizleri de mutlu edecektir, öyle alıştık ki onu hiç unutmam, en çok onun adına üzülürüm, bize çok alıştı çünkü) cevaplarını vermişlerdir.

Araştırmaya katılan bütün aileler, ayrıldığımızda dahi görüşmeyi, iletişimi devam ettirmeyi düşünüyor musunuz? sorusuna (%100.0) evet cevabını vermişlerdir.

Yanınıza yerleştirilen çocuk ya da çocuklara gerçekten aile sevgisini-desteğini verdiğinizi, onun ihtiyaç ve isteklerini karşıladığınızı düşünüyor musunuz? sorusuna ailelerin hepsi (%100.0) evet cevabını vermişlerdir.

Ankete katılan ailelere yanınıza yerleştirilen çocuk ya da çocukların, ciddi bir rahatsızlığı ya da engeli var mı? Sorusuna ailelerin %85.0'ı hayır, %15.0'ı ise evet demiştir.

Yanınıza yerleştirilen çocuk ya da çocukların öz ailesi hayatta mı? sorusu yöneltildiğinde ailelerin %85.0'ı hayır, %15.0'ı ise evet cevabını vermişlerdir. Evet cevabı veren ailelere, yanınıza

yerleştirilen çocuk ya da çocukların, öz ailesiyle görüşmesi sizi rahatsız ediyor mu? Sorusu sorulduğunda %85.0'ı hayır, %15.0'ı ise evet cevabını vermişlerdir.

Araştırmaya katılan aileler, koruyucu aile olmanın zorlukları var mıdır? sorusuna %55.0 evet, %45.0 ise hayır demiştir. Durumu müsait olan başka ailelere, koruyucu aile olmalarını tavsiye eder misiniz? sorusunu ailelerin hepsi (%100.0) evet olarak cevaplandırmışlardır.

Ankete katılan ailelere, koruyucu aile yönetmeliğinde çıkarmak ya da eklemek istediğiniz madde ya da maddeler var mı? sorusu sorulduğunda ailelerin %75.0'ı yok, %20.0'ı ise var diye yanıtlamışlardır.

Koruyucu aile olarak kurumdan aldığınız destek (maddi-manevi) sizce yeterli mi? sorusuna ailelerin %90.0'ı evet yeterli cevabını verirken, %5.0'ı ise hayır yeterli değil cevabını vermişlerdir.

Herhangi bir sorun olduğunda ya da yaşandığında bilgi almak için sosyal hizmet uzmanına kolayca ulaşabiliyor, iletişim kurabiliyor musunuz? Sorusunu ailelerin hepsi (%100.0) evet olarak belirtmişlerdir.

Son olarak koruyucu aile olmaktan dolayı mutlu musunuz? Sorusuna ankete katılan 20 aileden 19'u evet (%95.0) cevabını verirken, bir aile ise bu soruya cevap vermemiştir.

Çapraz Tablo Yorumları

Ailelerin sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri ile koruyucu aile olma nedenleri arasındaki ilişkiler aşağıdaki gibidir.

Araştırmaya katılan ailelerdeki kadınlar (25-30 yaş arası), %9.1'i koruyucu aile olmalarının nedenini, çocuklarının olmaması, %5.9'u yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek olarak belirtmişlerdir. 31-40 yaş arasındaki kadınlar, (%63.6) koruyucu aile olmalarının nedenini, çocuklarının olmaması, (%58.8) ve yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek olarak ifade etmişlerdir. Aynı zaman da üç kadın, kızlarının olmamasını da sebep olarak göstermiştir. 41-50 yaş aralığındaki kadınlar ise koruyucu aile olmalarının nedenini, %27.3 ile çocuklarının olmaması, %35.3 ile de yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek olarak dile getirmişlerdir.

Ankete katılanların eşleri (31-40 yaş aralığı) koruyucu aile olmalarının nedeni olarak, %18.2 ile çocuklarının olmaması, %23.5 ile de yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek olarak belirtmişlerdir. 41-50 yaş aralığındaki eşler için nedenler ise %81.8 ile çocuklarının olmaması, %76.5 ile yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmektir. Aynı zamanda ankete katılan dört eş, neden olarak kızlarının olmamasını gösterirken, diğer dört eş de bir başka neden olan yalnızlık çekmemek sebebini göstermiştir.

20 ailenin 11'i koruyucu aile olmalarının nedenini, çocuklarının olmaması olarak belirtirken, 17'i ise yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek olarak ifade etmişlerdir. Bunlarla beraber dört aile, kızlarının olmaması sebebini de sebepler arasına eklemişlerdir.

Kentli olan ailelerin, koruyucu aile olma nedenlerine bakıldığında, %81.8'i için çocuklarının olmamasıyken, %88.2' i için ise yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmektir. Aynı zamanda ankete katılan dört aile, yalnızlık çekmemeyi ve kızlarının olmamasını da sebepleri arasında göstermişlerdir. Kırsaldan gelen aileler için nedenler ise %18.2'i için çocuklarının olmaması, %11.8' i için ise yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmektir.

Ailelerdeki (eğitim durumları) okur-yazar kadınların %18.2'i ile ilköğretim mezunu olanların %45.5'i koruyucu aile olmalarının nedenini, çocuklarının olmaması oluştururken, ilköğretim mezunu olanların %47.1'i içinse yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmektir. İlkokul mezunu kadınlardan ikisi, aynı zamanda kızlarının olmamasını da sebep olarak ileri sürmüşlerdir. Ortaokul ve lise mezunlarına bakıldığında ise durum şöyledir: Ortaokul mezunlarının %27.3 ile lise mezunlarının %9.1'i koruyucu aile olmalarının nedeni olarak, çocuklarının olmamasını gösterirken, ortaokul mezunlarının %23.5'i ile lise mezunlarının %23.5'i de yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek olarak belirtmişlerdir. Üniversite mezunu olan iki kişi ise koruyucu aile olma nedenlerini; yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek ve kızlarının olmaması olarak açıklamışlardır.

Ankete katılanların eşlerinin eğitim durumlarıyla koruyucu aile olma nedenleri arasındaki bağa bakıldığında ise durum şöyledir: ilköğretim mezunu olan eşlerin %27.3'ü için çocuklarının olmamasıyken, %17.6'sı için ise yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmektir. Ortaokul mezunlarına bakıldığında da durum farksız değildir. Eşlerin %18.2'i koruyucu aile olmalarının nedeni olarak, çocuklarının olmamasını gösterirken, %17.6'ı da yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek olarak belirtmişlerdir. Lise mezunu eşlerin, bir ve ikinci nedenleri seçmeleri neredeyse aynı orandadır. Birinci neden olan çocuklarının olmaması %36.4, ikinci neden olan yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek de %35.3'dür. Son olarak üniversite mezunu olan eşler için koruyucu aile olma nedenleri, yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek (%29.4) ve çocuklarının olmaması (%18.2) dir. Üniversite mezunu olan üç eş, aynı zamanda kızlarının olmamasını da sebep olarak göstermişlerdir.

Ailelerdeki kadınların meslekleriyle koruyucu aile olma nedenleri arasındaki bağlantılara bakıldığında; memur olan kadınların %5.9'u, serbest meslekten olan kadınların %11.8'i ve emekli olan kadınların %5.9'u koruyucu aile olma nedenlerini yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek olarak belirtirken, emekli kadınların %9.1 de çocuklarının olmaması sebebini

göstermişlerdir. Memur olan bir kadınla serbest meslekle uğraşan bir kadın da, koruyucu aile olmalarının nedeni olarak, kızlarının olmamasını göstermişlerdir.

Ankete katılanların çoğunu oluşturan ev kadınları için koruyucu aile olmalarının nedenleri sırasıyla (%90.9) çocuklarının olmaması, (%76.5) yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek, (birek kişi de) yalnızlık çekmemek ve kızlarının olmamasıdır.

Eşlerin, meslek durumlarıyla koruyucu aile olma sebepleri ise şöyledir: İşçi olanların %45.5'i koruyucu aile olmalarının nedenini, çocuklarının olmaması olarak gösterirken, %35.3'ü yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek, işçi olan bir eş de aynı zamanda yalnızlığını gidermek olarak ifade etmiştir. Memur olanların sebepleri ise %9.1 ile çocuklarının olmaması, %11.8'i ile yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek ve kızlarının olmaması (bir kişi) dir.

Serbest meslek sahibi olanların %27.3'ü ilk neden olan çocuklarının olmamasını gösterirken, %17.6'ı ikinci neden olan yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek olarak belirtmişlerdir. Serbest meslek sahibi olanlardan biri de aynı zamanda koruyucu aile olmalarının nedenini, kızlarının olmaması olarak ifade etmiştir. Emekli olanların %29.4'ü yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek, %9.1'i çocuklarının olmaması, iki kişi de kızlarının olmamasından dolayı bu bakım hizmetini üstlendiklerini belirtmişlerdir. Diğer seçeneği işaretleyenlerin %9.1'i neden olarak, çocuklarının olmamasını gösterirken, %5.9'u da yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmeyi göstermişlerdir.

Araştırmaya katılan ailelerin aylık geliriyle koruyucu aile olma nedenleri arasındaki bağlantıya bakıldığında şu tabloyla karşılaşmaktayız; aylık geliri 701-1000TL olan ailelerin, koruyucu aile olma nedenlerini, %45.5 ile çocuklarının olmaması, %17.6'ı yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek oluşturmaktadır. Aylık geliri 1001TL ve üzeri olan ailelerin nedenlerini ise %54.5 ile çocuklarının olmaması, %82.4 ile yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek oluşturmaktadır. Bu gelire sahip olan dört aile, aynı zamanda sebep olarak kızlarının olmamasını da göstermişlerdir.

Koruyucu aile Olma nedenleri	1		2		3		4		5		6		7		8		Top.		
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	
Yaş																			
Kendisi																			
25-30	1	9,1	1	5,9															
31-40	7	63,6	10	58,8			1	100	3	75	1	100				2	100		
41-50	3	27,3	6	35,3					1	25									
Eşi																			
25-30																			
31-40	2	18,2	4	23,5												1	50		
41-50	9	81,8	13	76,5			1	100	4	100	1	100				1	50		
Medeni Durum																			
Evli	11	100	17	100			1	100	4	100	1	100				2	100		
Nereli olduğu																			
Kent	9	81,8	15	88,2			4	100	4	100	1	100				2	100		
Kır	2	18,2	2	11,8															
Eğitim durumu																			
Kendi																			
Okur-yazar	2	18,2																	
İlkokul .	5	45,5	8	47,1					2	50	1	100				1	50		
Ortaokul	3	27,3	4	23,5												1	50		
Lise	1	9,1	4	23,5			1	100	1	25									
Üniversite			1	5,9					1	25									
Eşi																			
İlkokul .	3	27,3	3	17,6			1	100								1	50		
Ortaokul	2	18,2	3	17,6															
Lise	4	36,4	6	35,3					1	25									
Üniversite	2	18,2	5	29,4					3	75	1	100				1	50		
Meslek Dururmu																			
Kendi																			
İşçi																			
Memur			1	5,9					1	25									
Serbest			2	11,8					1	25									
Emekli	1	9,1	1	5,9					1	25	1	100				1	100		
Diğer	10	90,9	13	76,5			1	100	1	25									
Eşi																			
İşçi	5	45,5	6	35,3			1	100								1	50		
Memur	1	9,1	2	11,8					1	25									
Serbest	3	27,3	3	17,6															
Emekli	1	9,1	5	29,4					2	50									
Diğer	1	9,1	1	5,9					1	25	1	100				1	50		
Ailenin aylık geliri																			
300-500																			
501-700																			
701-1000	5	45,5	3	17,6															
1001 ve üstü	6	54,5	14	82,4			1	100	4	100	1	100				2	100		
Genel top.																			

* Tablo 1. Ailelerin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Özellikleri İle Koruyucu Aile Olma Nedenlerine İlişkin Çapraz Tablo

1- Çocuğumuzun olmaması, 2- Yardıma muhtaç çocuklara yardım etmek, 3- Akrabamız olduğu için, 4-Yalnızlık çekmemek için, 5- Kızımız olmadığından, 6- Oğlumuz olmadığından, 7- Çocuğumuza kardeş olması için, 8- Diğer.

Tartışma ve Sonuç

Toplumsal örgütlenmenin en önemli parçalarından biri olan aile, hem bireysel anlamda hem de toplumsal anlamda birçok işlevi de içinde barındırmaktadır.

Ailenin birçok nedenden dolayı işlevlerini yerine getirememesi, aileyi ve içindeki bireyleri de doğrudan etkilemektedir. Ailelerin karşılaşmış olduğu bu olumsuz durum ve kaoslar, özellikle çocukları etkilemekte ve onların ihmal ve istismarına sebebiyet vererek, sağlıklı kişilikler geliştirmesine engel olmaktadır.

Toplumların geleceği olan çocukların, bedensel ve ruhsal anlamda sağlıklı gelişim gösterebilmesi için sıcak ve samimi bir aile ortamına ihtiyaçları vardır. Dolayısıyla kendi ailesi tarafından bu ihtiyaçların giderilememesi durumunda, ülkemizde çok da yaygın olmayan ama hizmet veren, alternatif bakım hizmetlerinden biri olan koruyucu aile, önem arz etmektedir.

Yapmış olduğumuz çalışmanın amacı da Sivas'taki ailelerin, koruyucu aile olma nedenlerini ortaya koymaktır. Toplam sayısı 20 olan (Sivas merkezde 18, ilçelerde 2 koruyucu aile) ailelerin, koruyucu aile olma nedenlerine bakıldığında; aileler ya yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek için ya çocukları olmadığı için ya kız çocukları olmadığı için ya da yalnızlık çekmemek için koruyucu aile olduklarını belirtmişlerdir.

Araştırmamızda ailelerin yaş, eğitim, meslek faktörlerini göz önüne aldığımızda, koruyucu aile olma nedenleri şöyledir; 25-40 yaş aralığındaki kadınlarda koruyucu aile olma nedeni ağırlıklı olarak (%9.1, %63.6) çocuklarının olmaması oluştururken, 41-50 yaş aralığındaki kadınlar için yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek oluşturmaktadır. Erkeklerde ise tam tersi bir durum söz konusudur. 31-40 yaş aralığındaki erkekler, koruyucu aile olma nedenleri olarak daha çok yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek olarak belirtirken, 41-50 yaş aralığındaki erkekler, ağırlıklı olarak çocuklarının olmamasını ifade etmişlerdir.

Ailelerin eğitim durumlarına bakıldığında ise okur-yazar ve ortaokul mezunu olan kadınların, koruyucu aile olma nedenleri daha çok çocuklarının olmaması iken ilkokul, lise ve üniversite mezunu kadınlar için en önemli neden, yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmektir. Erkeklerin, eğitim durumlarıyla koruyucu aile olmaları karşılaştırıldığında ise ilkokul, ortaokul ve lise mezunları için çocuklarının olmaması önemli yer tutarken, üniversite mezunu erkekler için en önemli neden, yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmektir.

Ailelerin meslekleriyle koruyucu aile olma nedenlerine göz gezdirdiğimizde ise ev hanımı ve emekli olan kadınlar için çocuklarının olmaması sebebi ağırlıklı iken, memur olan ve serbest meslek yapan kadınların tercihi ise daha çok yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmektir.

Erkeklerin meslekleriyle koruyucu aile olma nedenleri arasındaki duruma bakıldığında ise işçi ve serbest meslek yapan erkekler için önemli neden, çocuklarının olmaması iken memur ve emekli erkekler için en önemli neden yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmektir.

Ailenin aylık gelirine bakıldığında, daha çok gelire (1001TL ve üzeri) sahip olan aileler, yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmeyi tercih ederken, biraz daha az gelire sahip olanlar (7001-1000TL) çocuklarının olmaması sebebini tercih etmişlerdir.

Ailelerin kentli ya da kır kökenli olmasıyla koruyucu aile olma sebeplerine bakıldığında, kentli ailelerin çoğunluğu (%88.2) koruyucu aile olma nedenlerini, yardıma muhtaç olan çocuklara yardım etmek olarak belirtirken, kır kökenli ailelerin çoğunluğu (%18.2) çocuklarının olmaması sebebini benimsemişlerdir.

Araştırmamızda dikkat çeken diğer bir faktör de ailelerin, koruyucu aile olurken kız çocuklarını daha fazla tercih etmeleridir. Özellikle kentli, üniversite mezunu (kadın-erkek), aylık geliri yüksek (1001TL ve üzeri) olan aileler, kız çocuklarının olmamasını da sebepleri arasına eklemiştir.

Kendi ailelerinin yanında temel ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayamayan çocukların, sağlıklı bir gelişim gösterebilmesi ve topluma uyum sağlayabilmesi için yine bir aile ortamına ihtiyaçları vardır. Bunu en güzel karşılayacak olan bakım hizmeti ise profesyonel anlamda yapılan koruyucu aile hizmetidir. Böylece çocuklar, sıcak ve samimi bir aile ortamında olacak, gereksinimlerini giderecek, sağlıklı bir biçimde topluma uyum sağlayacak ve kendilerini geliştireceklerdir.

Ancak ülkemizde tanıtımı çok fazla yapılamayan koruyucu aile hizmetinin, biran önce önemi anlaşılmalı ve üstünde ağırlıklı bir şekilde durularak, varsa eksiklikleri ve sorunları (“koruyucu aile ilgili medya olanaklarının uzun süreli olarak ve sistemli bir biçimde kullanılması gerekir. Koruma gereksinimi olan çocuklar ve alternatif bakım ve özellikle de aile yanında bakım temalarına, ilk ve orta öğretim programlarında uygun ve yeterli düzeyde yer verilmesi sağlanmalıdır. İlgili yasal düzenlemeler, hızla taranarak uygulama güçlükleri ve eksiklikleri belirlenmeli ve giderilmelidir. Uygulamaları ve denetimi gerçekleştirecek meslek elemanı yetiştirilmeli ve ilgili meslek elemanları ek eğitimle güçlendirilmelidir. Koruyucu aileye yapılan ödemeler, teşvik edici olmalıdır. Koruyucu ailelerin, eğitilmesi ve denetlenmesi gerekir. Koruyucu aile olmakla ilgili işlemler, gereksiz yere zorlaştırılmamalıdır” (Karataş,2007:16-17)) giderilmeye çalışılmalıdır. Çünkü sağlıklı, gelişmiş toplumlar ve onu oluşturan bireyler, sağlıklı ailelerden çıkarlar.

Kaynaklar

Brieland, D., L. A. Costin, C.R. Athertan. (1975). *Contemporary Social Work: An Introduction to Social Work and Social Welfare*, New York: MCGraw Hill Book Company.

Cılga, İ. (1994). *Gençlik ve Yaşam Niteliği*, Ankara: Gençlik ve Spor Bakanlığı.

Cross, A., W. (1988). Maternal and Child Health, Wallece R.B., Doebbellig B.N., and Last J. M., (Eds.): *Maxxy Rosenau, Last Public Health and Preventive Medicine*, 14th Edition, Appleton and Lange, Standford-Connecticut, 1173-1175.

Fraser, Mark W. And Jenson J.M. (Edit.). (2006). *Social Policy for Childeren and Families: A Risk and Resilience Perpective*, California: Sage Publications.

Karataş, K. (2007). “Türkiye’de Koruma Sistemi ve Koruyucu Aile Uygulamaları Üzerinde Bir Değerlendirme”, *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, Cilt:8, Sayı:2, ss.7-19

Kesen, F., N. ve Diğ. (2012). “Yetiştirme Yurtlarında Kalan Çocukların Kuruluşa Geliş Nedenlerinin İncelenmesi”, *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, Cilt:23, Sayı:1, ss.121-130.

Purutçuoğlu, E., Özkan, Y. (2011) “Çocuk Hakları: Haklarla Çelişen Çocuk Yoksulluğu”, *E. Journal of New World Sciences Academy*, C:6, S:2, ISSN:1306 3111, ss.218-228.

Sayın, Ö. (1990). *Aile Sosyolojisi-Ailenin Toplumdaki Yeri*, İzmir: Ege Üniversitesi Yay.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, *Ailesiz Büyüyen Çocuklar ve Yaşadıkları Sorunlar*.

Üstüner, S., ve Diğ. (2005). “Koruyucu Aile Bakımı Altındaki Çocukların Davranış ve Duygusal Sorunları”, *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 12 (3), ss.130-140.

Yörükoğlu ve Diğ. (1968). “Yuva Çocuklarında Ruh ve Beden Gelişmesi Özellikleri”, *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, Ankara:11, 2-3, ss.70-78.

Yolcuoğlu, İsmet, G. (2009). “Sosyal Çalışma ve Çocuğun İyilik Hali”, *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, Cilt:20, Sayı:1 ss.85-93.

www.cocukhizmetler.gov.tr/koruyucuale, Erişim Tarihi:12.04.2013.

www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121214-2htm, Erişim Tarihi:24.06.2013.

Extended English Abstract

In this study it is mentioned about family, smallest and most important touchstone of the society and protecting family one of the nursing services emerging as the result of its corrosion/break-up and enabling children to hold on the life again and create healthy personalities.

Family shoulders many functions (love, protection, biological, economical, education etc...) in social life. These functions provide the adaptation of individuals to the social life easier and prepare them to the life. But that the family cannot fulfill these functions because of many reasons (wars, socio-economic inadequacies, domestic problems, morbidity of mother or father, his/her death, negligent child abuse, immigrations, haphazard urbanization, unemployment etc.) brings about alternative nursing services. One of these alternative nursing services is protecting family.

Foster family, which is one of the care services which will protect healthy physical and mental developments of the children in need of protection, will support them in psychological,

economic etc. subjects and will provide them with a good family environment and support child's real family are the suitable families or the persons that are able to accept responsibility for the education, care and upbringing of the children, whose care cannot be provided for a while near their real families for various purposes, in their family environment for a short or long term in a paid or voluntary status. (www.cocukhizmetleri.gov.tr).

The base of the Foster Family Service which is emphasized in Convention on the rights of the children are the 347th article of Civil Law and 23th article of Law of Social Services dated 24.05.1983 and numbered 2828 and Foster Family Service has been carried out in accordance with Foster family Regulation dated 14.12.2012 and numbered 28497 which was prepared grounding on the articles mentioned above.

Foster family service which was carried out only as temporary/short term fostering model until December 14 2012 has started to be carried out as four models besides foster family namely relative or immediate environment foster family model, temporary foster family model and specialized foster family model.

When examining the characteristics of the children in need of protection;

1. The children who have their own families but cannot continue their lives in a healthy way with their own family though they were given financial aid because of the economic poverty of their family. For example; the job loss of their parents, the fact that their parents are in the process of looking for a job.

2. The children who do not have the chance of living with their own families due to the social incompetence of their own families. Having only one parent due to the death of one of the couples or divorce. For example: relative support system's being not enough strong, being sentenced persons, the fact that children's own parents are incompetent to take care of the children owing to health problems requiring long term treatments etc.

3. The children whose staying with their own families is not approved because of the psychological problems of their parents. For example: the need of the parents for short or long-term processes of psychological treatments, child abuse carried out by the parents because of these psychological problems, and their being the cause of abuse or negligence.

4. The children whose situations are determined by a social worker to be appropriate to quarter in a foster family are the children who cannot be looked after for a certain period near their own families with the abovementioned reasons and who have completely lost their chance of being adopted for various reasons; with health problems, handicapped, with more than two brothers and sisters, older in age. (Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü:26, www.cocukhizmetleri.gov.tr).

The children who cannot meet their basic needs and requirements near their own families are in need of a new family environment to have a healthy development and to accommodate to the society. The care service, which will provide this best, is the Foster Family service carried out professionally. The aim of the Foster Family service to which everyone who is a citizen of Turkish Republic, is a graduate of at least primary school, between the age of 25 -65 (with the amendment made on 14.12.2012 the age was taken from 50 to 65), married or single, whether with or without children are allowed to apply is to help the children develop healthy characters and protect them from any harm and allow them to resume their lives in a healthy way.

So, the aim of this study is to put forward reasons why the families in Sivas become a protecting family which is one of the alternative nursing services. The data obtained from the application is presented he sample and evaluated as general findings. According to research results the reasons why families who are in the sample become a protecting family are helping helpless

children (% 85.0) , not having a child (%55.0), not having a daughter (%20.0), feeling loneliness (%5.0), and not having a son (%5.0) .

With all that the importance of Foster Family service whose value has not been appreciated so far must be understood as soon as possible and its deficiencies and its problems, if there is any, must be solved overemphasizing it (“media resources concerned with foster family should be used systematically and continuously. The appropriate and enough place must be given in primary and secondary school programs to the themes of the children in need of protection and alternative care and especially care in a family. Difficulties and deficiencies must be determined scanning the related legal regulations and they must be eliminated. Members of profession who will carry out the applications and conduct the inspections must be educated and related members of profession must be given extra education. The payments made to the Foster Family must be encouraging. It is necessary to educate and to control foster families. The procedures related to being a foster family should not be made difficult unnecessarily” (Karataş,2007:16-17)).